

กิจกรรมเสริมทักษะการเรียนรู้ อักษรคันจิในชั้นเรียนตามแนวคิดของบลูม

Kanji Learning Activities in Classroom
based on Bloom's Taxonomy

คุณชัญญ์ สมชนะกิจ (Kunaj Somchanakit)¹

ศิรินทร์ญา เปี้ยกลีน (Sirinya Piaklin)²

พัชราภรณ์ นิลอุบล (Phatcharaporn Nilaubon)³

บทคัดย่อ

อักษรญี่ปุ่นมีสามชนิด ได้แก่ อักษรฮิระงานะ อักษรคะตะกะนะ และอักษรคันจิ ในบรรดาอักษรญี่ปุ่นทั้งสามชนิดนี้ อักษรคันจิเป็นอักษรที่สร้างความยากลำบากให้แก่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นมากที่สุด โดยเฉพาะผู้เรียนที่มาจากกลุ่มประเทศที่ไม่ใช้อักษรคันจิ เนื่องจากอักษรคันจิเป็นอักษรที่แสดงความหมาย มีจำนวนเส้นมาก อักษรหนึ่งตัวมีหลายเสียงอ่านและมีหลายความหมาย การเรียนการสอนอักษรคันจิโดยการเขียนคันจิซ้ำหลายครั้งหรือท่องจำเสียงอ่านและความหมายเป็นการแก่ผู้เรียนสูงและทำให้เกิดความเครียด เกิดปัญหาผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อไปได้ หากผู้สอนเข้าใจพฤติกรรมทางสติปัญญา เข้าใจการจำแนกระดับการเรียนรู้ ยกตัวอย่างเช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม ผู้สอนจะสามารถดำเนินการเรียนการสอนอักษรคันจิได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเป้าหมาย ในปัจจุบันกิจกรรมเสริมทักษะอักษรคันจิทั้งในรูปแบบหนังสือ ตำรา หรือสื่ออินเทอร์เน็ตมีหลากหลาย ผู้สอนควรเลือกใช้กิจกรรมเสริมทักษะที่เหมาะสมกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละรูปแบบเนื้อหา ได้แก่ ที่มาของคันจิ รูปของคันจิ เสียงอ่าน ความหมาย และวิธีใช้ ซึ่งมีพฤติกรรมทางสติปัญญาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้กิจกรรมเสริมทักษะอักษรคัน

¹อาจารย์ ดร., สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: kunato_ta@hotmail.com

²อาจารย์, สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: spiaklin@gmail.com

³อาจารย์, สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: princess-tp@hotmail.com

จิตสามารถนำมาใช้ในห้องเรียนในฐานะเป็นแบบฝึกหัด แบบทบทวน หรือแบบทดสอบเพื่อวัดและประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียนได้

คำสำคัญ : กิจกรรมการเรียนการสอน, อักษรคันจิ, ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม

Abstract

There are three types of Japanese characters: Hiragana, Katakana, and Kanji. All among three types of Japanese characters, Kanji are being said to be one of the most difficult for Japanese learners, especially those from countries that do not use Kanji because Kanji are ideographs which have more than one meaning and sounds in one character. Teaching Kanji in the traditional way by writing Kanji repeatedly or memorizing sounds and meaning at the same time is a burden for learners and causes stress that leads to a decline in motivations for studying Japanese. If the teacher understands the levels of intellectual behavior, for example, Bloom's Taxonomy, they will be able to teach Kanji effectively and achieve their goals. At present, there are a diversity of resources in teaching and learning Kanji in the form of books, textbooks or the Internet. The teacher should use those learning activities for meeting learning outcomes. The activities content can be separated to the origins of Kanji, Kanji shape, Kanji sounds, the meaning of Kanji and the usage of Kanji. These five content can be considered to formulate a conceptual skill in different intellectual behaviors. Moreover, those activities can be used in the classroom as a teaching exercise, a revision exercise or measurement tools used to assess learning Kanji.

Keywords : Learning and Teaching Activities, Kanji, Bloom's Taxonomy

1. บทนำ : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอักษรคันจิ

อักษรคันจิ (漢字: kanji) หรือหากจะแปลความหมายตามที่มาของอักษรแล้ว ก็คือ “อักษรของชนชาวฮั่น” ด้วยเหตุที่อักษรฮั่น (漢: kan) เป็นอักษรจีนตัวเดียวกับราชวงศ์ฮั่น (漢朝: hanchou) พจนานุกรมอักษรคันจิ⁴ ได้ให้ความหมายว่า 1) แผ่นดินจีน 2) สิ่งที่มีสัมพันธ์กับจีน อักษรคันจิจึงเป็นอักษรที่กำเนิดขึ้น ณ ประเทศจีนและถูกเผยแพร่มายังเกาะญี่ปุ่นเมื่อกว่า 2 พันปีที่แล้ว โดยนำมาใช้กับภาพลักษณ์ กวีโบราณเป็นหลักและจำกัดอยู่ในกลุ่มพระสงฆ์ซึ่งมีการเดินทางข้ามน้ำข้ามทะเลไปจำเรียนและนำคัมภีร์ทางพุทธศาสนาไปเผยแพร่ต่อ ณ ประเทศญี่ปุ่น ในพระคัมภีร์ซึ่งใช้อักษรจีนพระสงฆ์ชาวญี่ปุ่นจะประดิษฐ์ตัวอักษรเพื่อแสดงเสียงอ่านได้เป็นอักษรอย่างง่ายโดยประดิษฐ์มาจากส่วนใดส่วนหนึ่งของอักษรจีนในราวต้นศตวรรษที่ 9 ซึ่งกลายเป็นอักษรคะตะกะนะ (片仮名: katakana) ในเวลาต่อมา แต่อักษรคะตะกะนะจะไม่ได้มีความหมายในตัวอักษรเช่นเดียวกับอักษรคันจิอีกต่อไป จากนั้นจึงกำเนิดอักษรฮิระะนะะ (平仮名: hiragana) ซึ่งเป็นอักษรที่เกิดขึ้นจากการเขียนอักษรจีนด้วยพู่กันแบบลายเส้น (草書: soshu) ซึ่งเป็นการเขียนพู่กันจีนแบบอิสระต่อเป็นเส้นเดียวกันโดยไม่ยกพู่กันขึ้นมีความโค้งมนอ่อนช้อยซึ่งต่างกับคาตากานะซึ่งเป็นการนำส่วนใดส่วนหนึ่งของคันจิมาทั้งอย่างนั้น อักษรฮิระะนะะถูกนำมาใช้ในงานวรรณกรรมในสมัยเฮอันซึ่งประพันธ์โดยสตรีสูงศักดิ์ในพระราชวัง ดังนั้นทั้งอักษรคะตะกะนะและอักษรฮิระะนะะจึงมีที่มาจากอักษรจีนหรืออักษรคันจิตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาภาษาญี่ปุ่นจึงใช้อักษรทั้งหมด 3 ชุด อักษรฮิระะนะะและอักษรคะตะกะนะในภาษาญี่ปุ่น เป็นอักษรชนิด CV คือ ในอักษรหนึ่งตัวจะประกอบไปด้วยเสียงสระและเสียงพยัญชนะแล้ว เช่น อักษร ka (か) แยกได้เป็น [ka] (ณฐฐิธา ทับทิม, 2557: 58) แตกต่างจากภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษที่อักษรเพียงหนึ่งตัวยังไม่ถือเป็นหนึ่งพยางค์ต้องนำเสียงพยัญชนะประสมกับเสียงสระถึงจะกำเนิดเป็น 1 พยางค์ แต่ทั้งอักษรฮิระะนะะ อักษรคะตะกะนะในภาษาญี่ปุ่นจะเหมือนกับอักษรไทยและอักษรอังกฤษที่เป็นตัวอักษรแสดงเสียง (表音文字: hyouonmoji) ส่วนอักษรคันจิ นั้นอักษรแต่ละตัวเป็นอักษรที่แสดงทั้งเสียง

⁴ 藤堂明保・松本昭・竹田晃・加納喜光(2014) 『漢字源』改訂第五版、学研教育出版

และความหมาย หรือเรียกว่า ตัวอักษรที่แสดงความหมาย (表意文字: hyouimoji) (ศิรินทร์ญา เปียกลิ่น, 2558: 18)

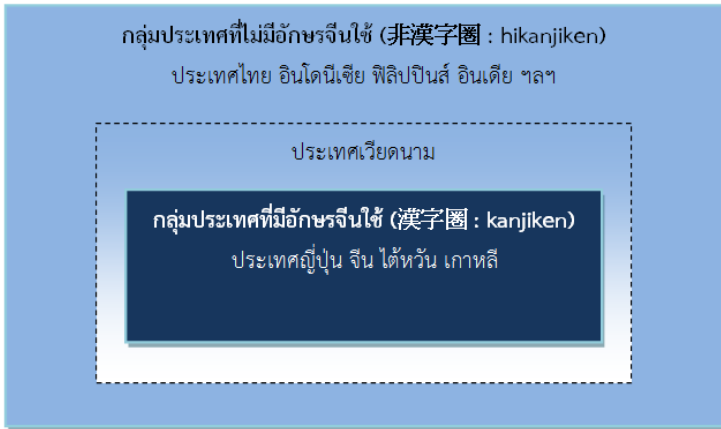
กระทรวงศึกษาธิการญี่ปุ่นบังคับให้เด็กญี่ปุ่นต้องเรียนอักษรคันจิในโรงเรียน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา และมีเกณฑ์มาตรฐานที่นักเรียนญี่ปุ่นจะต้องรู้อักษรคันจิเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือที่เรียกว่า อักษรคันจิมาตรฐาน (常用漢字: jyouyoukanji)⁵ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1981 อักษรคันจิมาตรฐานถูกกำหนดไว้ทั้งสิ้น 1,945 ตัวและเพิ่มมาเป็น 2,136 ตัว ในปี ค.ศ. 2010 โดยเพิ่มตัวอักษรเข้ามา 196 ตัวและตัดออกไป 5 ตัว ส่วนหนึ่งเป็นการเพิ่มอักษรคันจิที่เป็นชื่อจังหวัดเข้ามาเป็นกรณีพิเศษ นักเรียนญี่ปุ่นชั้นประถมศึกษาจะต้องเรียนอักษรคันจิมาตรฐานทั้งหมด 1,006 ตัวและเมื่อขึ้นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะต้องเรียนอักษรคันจิที่เหลืออีก 1,130 ตัวให้จบภายใน 3 ปีเพื่อพร้อมใช้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อเตรียมศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่อไป

2. อักษรคันจิกับนักเรียนต่างชาติที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่น

ปัจจุบันการศึกษาภาษาญี่ปุ่นโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนอักษรคันจิแบ่งกลุ่มประเทศได้เป็น 2 กลุ่มตามการปรากฏการใช้อักษรจีนในภาษาแม่ ได้แก่ กลุ่มประเทศที่มีอักษรจีนใช้ เรียกว่า คันจิเคง (漢字圏 : kanjiken) และกลุ่มประเทศที่ไม่มีอักษรจีนใช้ เรียกว่า ฮิคันจิเคง (非漢字圏: hikanjiken) กลุ่มประเทศที่มีอักษรจีนใช้แน่นอนคงไม่พ้นประเทศจีน ไต้หวัน นอกจากนี้ยังรวมถึงประเทศเกาหลีใต้ และเกาหลีเหนือ หรือแม้แต่ประเทศเวียดนาม⁶ ซึ่งเป็นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพียงประเทศเดียวที่ได้รับวัฒนธรรมจีนอย่างเข้มข้นและคำศัพท์กว่าร้อยละ 6-7 ในภาษาเวียดนามเป็นการกลายเสียงมาจากอักษรจีน (漢越語 : kanetsugo) แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากในปัจจุบันภาษาเวียดนามไม่ได้ใช้อักษรจีนอีกต่อไปจึงถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่ไม่มีอักษรจีนใช้เช่นเดียวกับประเทศไทย ซึ่งถึงแม้ประเทศไทยจะได้รับอิทธิพลทั้งทางภาษาและวัฒนธรรมจากประเทศจีนตั้งแต่สมัย

⁵กระทรวงศึกษาธิการญี่ปุ่นริเริ่มกำหนดจำนวนอักษรคันจิมาตรฐาน หรือ โจโยคันจิ (常用漢字: jyouyoukanji) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1923 แต่บทความนี้จะขออ้างถึงอักษรคันจิมาตรฐานในยุคหลัง คือตั้งแต่ปี ค.ศ. 1945 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน
⁶อ้างอิงจาก 笹原宏之(2014). 「日本における漢字に対する加工とその背景」 『HUMAN : 知の森へのいざない』 平凡社

โบราณ และในปัจจุบันสัดส่วนของคนไทยเชื้อสายจีนก็มีอยู่เป็นจำนวนมาก ป้ายชื่อบริษัท ห้างร้านก็ปรากฏการใช้ภาษาจีนควบคู่กับภาษาไทย แต่ประเทศไทยไม่เคยมีการใช้อักษรจีนเป็นภาษาราชการ ประเทศไทยจึงถูกจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มประเทศที่ไม่มีอักษรจีนใช้

ภาพที่ 1 การจัดกลุ่มประเทศตามการใช้อักษรคันจิ

นักเรียนต่างชาติที่เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาต่างประเทศทั่วโลกมีความจำเป็นต้องเรียนอักษรคันจิเช่นเดียวกับนักเรียนญี่ปุ่น ถึงแม้จะมีการกำหนดจำนวนอักษรในคำอธิบายรายวิชาแต่ไม่มีมาตรฐานกลางบังคับว่าจะต้องรู้กี่ตัวกี่คันจิทั้งหมดภายในชั้นปีใดเช่นเดียวกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาตอนต้นชาวญี่ปุ่น เป้าหมายของการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนชาวต่างชาติส่วนหนึ่งนอกจากจะเรียนเพราะความสนใจส่วนตัวเป็นงานอดิเรกแล้ว ส่วนใหญ่จะเรียนเพื่อสำหรับศึกษาต่อ ณ ประเทศญี่ปุ่นหรือประกอบอาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่น ดังนั้นสำหรับนักเรียนต่างชาติการเข้ารับการทดสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น (Japanese Language Proficiency Test : JLPT) ซึ่งเป็นการทดสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นที่มีมาตรฐานเดียวกันทั่วโลก ถึงแม้จะวัดทักษะได้หลัก ๆ เพียง 2 ทักษะคือ ทักษะการฟังและทักษะการอ่าน แต่ในส่วนรายละเอียดปลีกย่อย เช่น อักษรคันจิ การใช้คำศัพท์ให้ถูกต้องกับบริบท ผู้เรียนสามารถทราบถึงระดับความสามารถ

ของตนเองว่าอยู่ในระดับใด การสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นดำเนินการ การสอบมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1984 และในโฮมเพจการทดสอบวัดระดับความสามารถ ทางภาษาญี่ปุ่นจะมีการระบุสมรรถนะที่ต้องการในแต่ละระดับชั้นหรือเรียกอีกอย่าง ได้ว่าเกณฑ์สมรรถนะเหล่านั้นคือเป้าหมายในการเรียนการสอนว่าแต่ละระดับผู้เรียน จะมีความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นถึงขั้นไหน(can-do) ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความรู้ความ สามารถทางอักษรคันจิในเกณฑ์สมรรถนะแล้วจะปรากฏการระบุไว้ที่ระดับชั้นต้น คือ N5 และ N4 สำหรับระดับ N3 N2 และ N1 ซึ่งเป็นระดับชั้นกลางจนถึงขั้นสูง จะไม่มีการระบุเรื่องอักษรคันจิที่จำเป็นต้องรู้แยกเป็นคำอีกต่อไปแต่เป็นวัดความรู้ ความสามารถในการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์และประเมินในระดับที่สูงขึ้น (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สรุปสมรรถนะทางภาษาที่ต้องการในแต่ละระดับ

ระดับ	คำอธิบาย
N1	<ul style="list-style-type: none"> • One is able to read writings with logical complexity and/or abstract writings on a variety of topics, such as newspaper editorials and critiques, and comprehend both their structures and contents. • One is also able to read written materials with profound contents on various topics and follow their narratives as well as understand the intent of the writers comprehensively.
N2	<ul style="list-style-type: none"> • One is able to read materials written clearly on a variety of topics, such as articles and commentaries in newspapers and magazines as well as simple critiques, and comprehend their contents. • One is also able to read written materials on general topics and follow their narratives as well as understand the intent of the writers.
N3	<ul style="list-style-type: none"> • One is able to read and understand written materials with specific contents concerning everyday topics. • One is also able to grasp summary information such as newspaper headlines. • In addition, one is also able to read slightly difficult writings encountered in everyday situations and understand the main points of the content if some alternative phrases are available to aid one's understand.
N4	<ul style="list-style-type: none"> • One is able to read and understand passages on familiar daily topics written in basic vocabulary and kanji.
N5	<ul style="list-style-type: none"> • One is able to read and understand typical expressions and sentences written in hiragana, katakana, and basic kanji.

ที่มา : เว็บไซต์ <http://www.jlpt.jp/e/about/levelsummary.html>

เข้าถึงเมื่อ วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2560

3. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนอักษรคันจิ

จากสรุปรายงานการประชุมการจัดการทางการศึกษาในโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับการปรับปรุงอักษรคันจิมาตรฐาน ของกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีญี่ปุ่น (2010) การเรียนการสอนอักษรคันจิในโรงเรียน ประถมศึกษาญี่ปุ่นจะเป็นการอ่านและเขียนคันจิตามที่กำหนดในแต่ละชั้นปีว่าจะต้องบรรลุกี่ตัวอักษร เมื่อขึ้นสู่ชั้นมัธยมศึกษาจะมีการระบุชัดว่าเป็นการเรียนอักษรคันจิในระดับประโยคหรืองานเขียนอื่น ๆ ที่แสดงถึงบริบทการใช้ ส่วนระดับมัธยมศึกษาปลายจะเป็นการฝึกอ่านและเขียนอักษรคันจิมาตรฐานที่อยู่ในเนื้อหารายวิชาภาษาญี่ปุ่นบูรณาการ (国語総合: kokugosougou) สำหรับเจ้าของภาษาแล้วเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะถูกคาดหวังว่าจะได้เรียนอักษรคันจิมาตรฐานครบทั้ง 2,136 ตัว และฝึกความคุ้นเคยและเชี่ยวชาญต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนั้นนักเรียนญี่ปุ่นจะใช้เวลาอย่างน้อย 9-12 ปีในการใช้อักษรคันจิมาตรฐานได้ทั้งหมด ซึ่งเมื่อเทียบเกณฑ์สมรรถนะการสอบวัดระดับความรู้ทางภาษาญี่ปุ่นแล้วอยู่ในระดับ N1 จึงเป็นการยากที่ผู้เรียนชาวไทยจะบรรลุถึงเกณฑ์เดียวกับนักเรียนญี่ปุ่นเพียงเวลา 4 ปีในระดับอุดมศึกษาหรือ 7 ปีหากเคยเรียนแผนการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมาก่อน

ปัจจุบันในประเทศไทยมีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอก วิชาโท หรือวิชาศึกษาทั่วไปหลายสิบแห่ง ผู้เขียนได้ทำการสำรวจการเปิดสอนรายวิชาในเฉพาะระดับวิชาเอกและวิชาโทที่มีการเปิดรายวิชามุ่งเน้นการสอนอักษรคันจิ(ตารางที่ 2) พบว่าจากจำนวน 21 สถาบันที่ทำการสำรวจมากกว่าร้อยละ 50 มีการเปิดสอนรายวิชาคันจิแยกออกมาเป็นเอกเทศและมีชื่อรายวิชาไม่แตกต่างกันนัก เช่น คันจิศึกษา การศึกษาคันจิ ที่เหลืออีกร้อยละ 50 พบการระบุการสอนคันจิในคำอธิบายรายวิชาอื่น ๆ เช่น ภาษาญี่ปุ่นพื้นฐาน การอ่านภาษาญี่ปุ่น ฯลฯ

ตารางที่ 2 ลักษณะการเปิดสอนรายวิชาอักษรคันจิในสถาบันระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย⁷

	จำนวนหลักสูตร (%)
เปิดสอนเป็นรายวิชาเอกบังคับ ชื่อรายวิชาคันจิศึกษา การศึกษาคันจิ ฯลฯ เพียง 1 รายวิชา	5 (23.81%)
เปิดสอนเป็นรายวิชาเอกเลือก ชื่อรายวิชาคันจิศึกษา การศึกษาคันจิ ฯลฯ เพียง 1 รายวิชา	3 (14.29%)
เปิดสอนทั้งรายวิชาเอกบังคับ และเอกเลือก มากกว่า 1 รายวิชา	2 (9.52%)
ไม่เปิดสอนรายวิชาคันจิศึกษา แต่ปรากฏในคำอธิบายรายวิชาของรายวิชาอื่นในหลักสูตร	9 (42.86%)
ไม่เปิดสอนรายวิชาคันจิศึกษา และไม่ปรากฏในคำอธิบายรายวิชาของรายวิชาอื่นในหลักสูตร	2 (9.52%)
รวม	21 (100.00%)

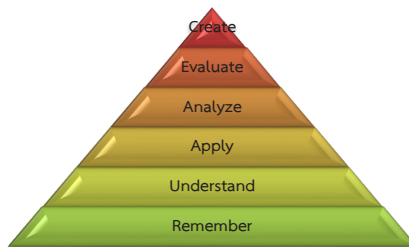
จากหัวข้อที่ 2 เรื่อง “อักษรคันจิกับนักเรียนต่างชาติที่เรียนภาษาญี่ปุ่น” ในการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น (JLPT) มีการกำหนดเกณฑ์สมรรถนะความสามารถของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นโดยระบุความสามารถด้านอักษรคันจิไว้ในระดับขั้นต้นคือ N5 และ N4 ส่วนระดับที่สูงขึ้นไปจะไม่กล่าวถึงนั้นแสดงถึงข้อจำกัดของการสอนอักษรคันจิแยกออกมาจะเป็นแค่อักษรคันจิในระดับขั้นต้น แต่หากต้องการให้มีความรู้อักษรคันจิเพื่อให้ถูกต้องตามบริบทในระดับชั้นกลางจนถึงขั้นสูงจะต้องเจอและเรียนรู้อักษรคันจิไปพร้อมกับบริบทในรูปแบบอื่น ๆ มากกว่าจะเป็นแค่ระดับคำ ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจการเปิดสอนรายวิชาภาษาญี่ปุ่นของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำนวน 21 แห่งในประเทศไทย พบว่าไม่เปิดสอนรายวิชาคันจิศึกษา แต่ปรากฏในคำอธิบายรายวิชาของรายวิชาอื่นในหลักสูตรมีสัดส่วนมากที่สุดคือ 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 42.86 มีเพียง 2 แห่งเท่านั้นที่มีการเปิดสอนทั้งรายวิชาเอกบังคับและวิชาเอกเลือก มากกว่า 1 รายวิชา คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 9.52 ดังนั้นการเรียนการสอนในปัจจุบันที่ถือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดการการเรียนการสอนอักษรคันจิที่มีประสิทธิภาพเข้าใจระบบการศึกษาแบบใหม่ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน การเน้นเป้าหมายความสามารถของผู้เรียนหลังจากเรียน (can-do) จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่ควรจะต้องตระหนักและเข้าใจถึงบทบาทในการจัดการเรียนการสอนที่มีใช้เพียงการสอนอักษรคันจิแต่จะจัดการเรียนการสอนอย่างไรให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางอักษรคันจิเพื่อข้ามผ่านจากขั้นต้นไปสู่ขั้นกลางและขั้นสูงในที่สุดได้ โดยเฉพาะการสอนคันจิสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในกลุ่ม

⁷ข้อมูลจากเล่มรายละเอียดหลักสูตร (มคอ.2) ภาษาญี่ปุ่นที่เข้าถึงได้ทางเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชนที่เปิดสอนหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ จำนวน 21 สถาบันทั่วประเทศไทย

ประเทศที่ไม่ใช้คันทันจำเป็นต้องมีการคำนึงถึงเรื่องภาวะและขีดจำกัดในการเรียน การเน้นปริมาณหรือจำนวนคันทันถึงแม้จะมีความจำเป็นแต่ต้องทำความเข้าใจว่าการ จำรูปร่าง จำนวนเส้น เสียงอ่าน ความหมาย ในเวลาเดียวกันมิใช่เรื่องง่าย ผู้เรียน จะเกิดความเครียดสะสมและในที่สุดจะไม่เกิดแรงจูงใจในการเรียนอักษรคันทันไปสู่ อารมณ์ที่อึดง่าย ดังผลการศึกษาของทศนีย์ เมธาพิสิฐ และคณะ(2547) นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 60.16 ให้ความเห็นว่าการเรียนอักษรคันทันเป็นสิ่ง ที่ยากที่สุดในการเรียนภาษาญี่ปุ่น เพราะอักษรหนึ่งตัวสามารถอ่านได้หลายแบบ รวมทั้งมีหลายความหมาย นอกจากนั้นอักษรคันทันก็ยังเขียนยากอีกด้วย

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูมกับการเรียนอักษรคันทัน

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Benjamin S. Bloom) ฉบับเดิมเป็นระดับการเรียนรู้ ทางพุทธิปัญญา(cognitive level) ที่เริ่มจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่ขั้นสูงที่เป็นนามธรรม ที่เป็นการสะสมความรู้ไปตามระดับขั้น (Krathwohl, 2002: 212) หากผู้สอนเข้าใจ ระดับการเรียนรู้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิด ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (learning outcomes) อันจะนำไปสู่การเลือกใช้วิธีวัดผล และประเมินผลที่สอดคล้อง (assessment method) ทฤษฎีนี้คำนึงถึงผลลัพธ์การ เรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ การจำแนกระดับการเรียนรู้ของบลูมฉบับปรับปรุงมี 6 ระดับ เช่นเดียวกับฉบับเดิม^๑ เริ่มจากระดับล่างสุดคือระดับจำ (remember) ไปจนถึง ระดับสูงสุดคือระดับสร้างสรรค์ (create) ตามภาพที่ 3 ด้านล่าง

ภาพที่ 2 ลำดับการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูมฉบับปรับปรุง (Revised Bloom's taxonomy) ของ Anderson, L. W. & Krathwohl, D. R. (2001)

^๑เดิมแบ่งเป็น 6 ระดับ ได้แก่ Remember(จำ) Understanding(เข้าใจ) Apply(ประยุกต์ใช้) Analyze(วิเคราะห์) Synthesis(สังเคราะห์) และ Evaluate(ประเมิน) (Bloom, Engelhart, Furst, Hill, & Krathwohl, 1956)

ผู้เขียนต้องการนำเสนอการพิจารณาการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในการเรียนอักษรคันจิ มิใช่เพียงการใช้มุมมองกว้างว่าอักษรคันจิเป็นเพียงอักษรชนิดหนึ่งแต่ที่จริงแล้วเนื้อหาอักษรคันจิมีความหลากหลายมีเนื้อหาย่อย (sub content) ที่ผู้สอนต้องพิจารณาเลือกกิจกรรมและการวัดผลประเมินผลให้เหมาะกับระดับการเรียนรู้ ที่ผ่านมา Masuyama Kazue and Mieko Avello (2010) ได้มีการเสนอกิจกรรมเสริมทักษะการเรียนการสอนอักษรคันจิที่สนุกและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของบลูม แต่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอักษรคันจิจริง ๆ เพียง 3 ระดับล่างคือ จำ เข้าใจ และประยุกต์ใช้เท่านั้น ส่วน 3 ระดับบน คือ วิเคราะห์ ประเมิน และสร้างสรรค์ กลับกลายเป็นกิจกรรมทั่วไปที่ปรากฏอยู่ในรายวิชาภาษาญี่ปุ่นอื่น ๆ ซึ่งอนุมานได้ว่าเมื่อก้าวไปสู่ระดับการเรียนรู้ที่มีความเป็นนามธรรมสูง อักษรคันจิจะต้องถูกนำไปผนวกรวมและพัฒนาพร้อม ๆ กับทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะการเขียนหรือทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสาร แต่ผู้เขียนมองว่าหากเราต้องการพิจารณาถึงกระบวนการการเรียนรู้อักษรคันจิ เราสามารถจัดกิจกรรมเพื่อเสริมการเรียนรู้อักษรคันจิที่พัฒนาระดับการเรียนรู้ได้ครบทุกระดับของบลูม

บทความนี้ใช้การแบ่งประเภทเนื้อหาการเรียนการสอนอักษรคันจิตามที่ ศิริจันทร์ญา เปียกลิ่น (2557) ได้สรุปรวบรวมจากสื่อการเรียนการสอนอักษรคันจิทางอินเทอร์เน็ต แบ่งสรุปได้เป็น 5 ด้าน ได้แก่ ที่มาของอักษรคันจิ (字源 : jigen) รูปของคันจิ (形態 : keitai) เสียงอ่าน (読み : yomi) ความหมาย (意味 : imi) และ วิธีใช้ (用法 : youhou) จากนั้นจึงวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนคันจิที่น่าสนใจจากตำราหลาย ๆ เล่มว่าจะสามารถพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนตามด้านใด ๆ ของบลูมได้บ้างดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประเภทเนื้อหาของแบบกิจกรรมเรียนรู้อักษรคันจิในแต่ละระดับการเรียนรู้ตามทฤษฎีบลูม

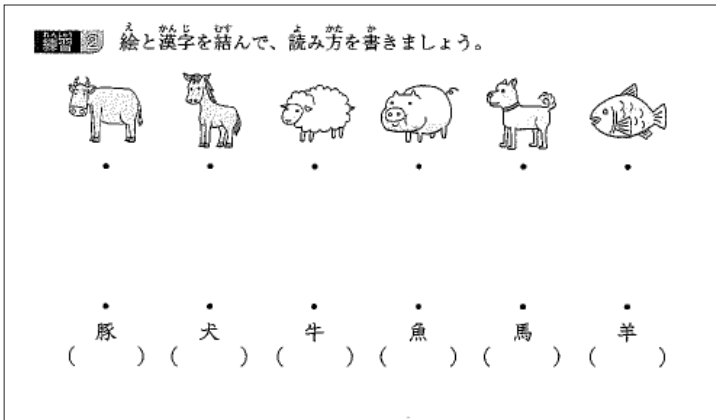
ประเภทเนื้อหา	ที่มาของคันจิ (字源: jigen)	รูปของคันจิ (形態: keitai)	เสียงอ่าน (読み: yomi)	ความหมาย (意味: imi)	วิธีใช้ (用法: youhou)
ระดับการเรียนรู้ตามทฤษฎีบลูม	จำ Remember	จำ Remember	จำ Remember	จำ Remember	จำ Remember
	เข้าใจ Understand	เข้าใจ Understand	เข้าใจ Understand	เข้าใจ Understand	เข้าใจ Understand
	ใช้ Apply	ใช้ Apply	ใช้ Apply	ใช้ Apply	ใช้ Apply
	วิเคราะห์ Analyze	วิเคราะห์ Analyze	วิเคราะห์ Analyze	วิเคราะห์ Analyze	วิเคราะห์ Analyze
	ประเมิน Evaluate	ประเมิน Evaluate	ประเมิน Evaluate	ประเมิน Evaluate	ประเมิน Evaluate
	สร้างสรรค์ Create	สร้างสรรค์ Create	สร้างสรรค์ Create	สร้างสรรค์ Create	สร้างสรรค์ Create

4.1 จำ (Remember)

การจำเป็นระดับล่างสุด ในขั้นนี้ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนสามารถที่จะระลึกได้ (recall) จำได้ (remember) และนึกถึงได้ (recognize) เป็นความรู้ที่ง่ายไม่ซับซ้อน เมื่อพิจารณาถึงการเรียนการสอนอักษรคันจิแล้ว ในระดับการจำจะแบ่งเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนจำได้ 3 สิ่งคือ รูปของคันจิ (shape) เสียงอ่าน (sound) และความหมาย (meaning) ถึงแม้อักษรคันจิเป็นอักษรภาพเช่นเดียวกับอักษรจีนแต่อย่างไรก็ตามก็ต้องอาศัยการจำรูปของคันจิ เสียงอ่าน และความหมาย หากอ้างอิงตามกระบวนการเรียนรู้ตัวอักษรคันจิของเยาวชนที่มาจากประเทศที่ไม่ได้ใช้ตัวอักษรคันจิ อันดับแรกผู้สอนควรเน้นให้ผู้เรียนได้คุ้นเคยกับรูปร่างของอักษรคันจิเป็นอันดับแรก⁹ จากนั้นจึงเป็นการจำเสียงอ่านทั้งเสียงญี่ปุ่น (訓読み: kun-yomi) และเสียงอ่านจีน (音読み: on-yomi) แต่การจำที่มาของอักษรคันจิเป็นภาพคงจะทำได้แต่เพียง

⁹อ้างอิงแนวคิดจากตารางเรียนอักษรคันจิชื่อ "คันจิเพื่อนรัก" พัฒนาขึ้นโดยศูนย์วิจัยพหุภาษาและวัฒนธรรมศึกษา แห่งมหาวิทยาลัยโตเกียวศึกษาต่างประเทศ ตารางชุดนี้ได้ผลิตขึ้นมาสำหรับเด็กนักเรียนชาวต่างชาติที่เกิด ณ ประเทศที่ไม่ได้ใช้อักษรคันจิ (非漢字圏: hikanjiken) ซึ่งไม่มีความคุ้นเคยกับอักษรจีนหรืออักษรคันจิมาก่อน

อักษรคันจิที่มีจำนวนเส้นไม่เยอะและมีภาพชัดเจนดั่งนั้นบทความนี้จึงไม่เสนอการจำที่มาของอักษรคันจิอยู่ในระดับการจำเป็นหลัก กิจกรรมในระดับขั้นการจำ (remember) ควรเป็นการฝึกให้เห็นและนึกออกได้ทันทีอย่างง่าย ข้อสอบที่จะใช้วัดก็เป็นได้หลายแบบทั้งปรนัยหลายตัวเลือก จับคู่ ถูกผิด หรืออัตรัยเติมเสียงอ่านอย่างง่ายได้ อาจเป็นการใช้บัตรคำ (flashcard) ในการฝึกพร้อมกับผู้เรียนและผู้เรียนสามารถใช้บัตรคำในการทบทวนด้วยตนเองได้เช่นเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น เกมจับคู่อักษรคันจิและภาพสัตว์ ในภาพที่ 3 และเกมจับปลาทอง ในภาพที่ 4 และภาพที่ 5 เป็นกิจกรรมที่ฝึกทักษะการจำเสียงอ่านคันจิ ผู้เรียนต้องดูอักษรคันจิที่ล้อมรอบปลาทองทั้ง 4 ตัวและนึกเสียงอ่านของอักษรคันจิเหล่านั้น หากอักษรคันจิที่อยู่ล้อมรอบปลาทองเป็นเสียงอ่านเสียงเดียวกันทั้งหมดก็จะถือว่าจับปลาทองตัวนั้นได้ ใครหรือทีมใดจับปลาทองได้มากที่สุดจะเป็นผู้ชนะ

ภาพที่ 3 แบบฝึกเสริมทักษะอักษรคันจิ “เกมจับคู่อักษรคันจิกับภาพสัตว์”
ที่มา : ปราณี จงสุจริตธรรม, ประภา แสงทองสุข และ Mayu Mizota. (2546)

◎◎◎◎◎ 金魚すくい

◎◎◎◎◎ 名前

同じ読みをする漢字で四方を囲まれた、金魚だけがすくえるよ。
何びき取れたかな？

このように、
同じの漢字が同じ読みをするものを集めてみよう！

答え

◎◎◎◎◎ 金魚すくい

◎◎◎◎◎ 名前

同じ読みをする漢字で四方を囲まれた、金魚だけがすくえるよ。
何びき取れたかな？

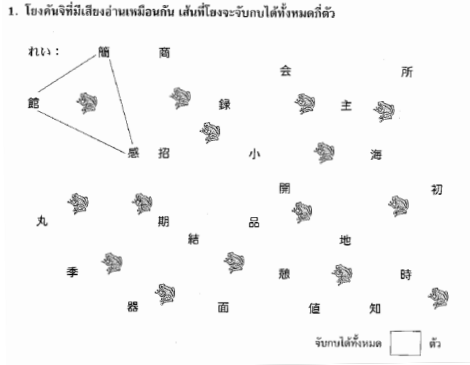
このように、
同じの漢字が同じ読みをするものを集めてみよう！

答え 7 ひき

ภาพที่ 4 และภาพที่ 5 แบบฝึกเสริมทักษะอักษรคันจิ “เกมจับปลาทอง”
(ด้านซ้าย) และเฉลยแบบฝึกเสริมทักษะ(ด้านขวา)

ที่มา : <http://happyilac.net/kanjiQ4.html>

ภาพที่ 6 เป็นเกมวัดความจำเสียงอ่านคันจิเช่นเดียวกับเกมด้านบน แต่ในใบกิจกรรมจะมีกบหลายตัวโดยไม่มีการล้อมกรอบให้เห็น มีเพียงอักษรคันจิอยู่รายล้อมตัวกบเหล่านั้น ผู้เรียนจะต้องนึกเสียงอ่านคันจิแต่ละตัว และลากเส้นเชื่อมอักษรคันจิที่มีเสียงอ่านเดียวกัน ในที่สุดก็ทราบว่าล้อมกรอบกบทั้งหมดได้ที่ตัว และใครหรือทีมใดได้จำนวนกบมากที่สุดเป็นผู้ชนะ

ภาพที่ 6 แบบฝึกเสริมทักษะอักษรคันจิ “เกมล้อมเส้นจับกบ”

ที่มา : ปราณี จงสุจริตธรรม, ประภา แสงทองสุข และ Mayu Mizota. (2546)

ภาพที่ 7 คือ เกมต่อคำจากเสียงอักษรคันจิ (漢字しりとりに : kanjishiritori) เริ่มจากอักษรคันจิที่กำหนดไว้เป็นจุดเริ่มต้นผู้เรียนจะต้องนึกเสียงอ่านของอักษรคันจิตัวนั้นก่อนเป็นอันดับแรก ลำดับต่อไปก็จะใช้กติกาเดียวกันกับการเล่นต่อคำในภาษาญี่ปุ่นคือจะต้องหาอักษรคันจิตัวต่อไปที่มีเสียงต้นเดียวกับเสียงท้ายของอักษรคันจิคำก่อนหน้า และต้องเล่นไปจนกว่าจะถึงเส้นชัยดังนั้นหากเสียงอ่านไม่ถูกต้องก็อาจไม่สามารถไปถึงเส้นชัยได้

ภาพที่ 7 แบบฝึกเสริมทักษะอักษรคันจิ “เกมต่อคำจากเสียงอักษรคันจิ”

ที่มา : <http://happyilac.net/kanjiQ4.html>

ภาพที่ 8 คือ เกมประสมคำศัพท์คันจิ ผู้เรียนต้องพิจารณาคันจิที่ให้มาทั้ง 4 ด้านและนึกอักษรคันจิที่จะสามารถนำมาประสมกับโจทย์อักษรคันจิที่ให้มาและต้องมีความหมายทุกคำ

ภาพที่ 8 แบบฝึกเสริมทักษะอักษรคันจิ “เกมประสมคำศัพท์คันจิ”
ที่มา : <http://happylilac.net/kanjiQ5.html>

ภาพที่ 9 คือ เกมประสมคำศัพท์คันจิเช่นเดียวกับภาพที่ 7 ผู้เรียนต้องพิจารณาอักษรคันจิที่อยู่ในกรอบ(สามารถออกแบบให้เป็นรูปร่างอื่น ๆ ได้ เช่น ดอกไม้ ดาว ฯลฯ) ทั้ง 2 ฝั่งและนึกคำศัพท์คันจิที่จะสามารถนำอักษรคันจิจากทั้ง 2 ฝั่งมาประกอบกันได้อย่างถูกต้อง

練習 9 AとBで言葉を作って、漢字と読み方を書きましょう。1回ずつ使います。

A

売 老 歌
先 飲 動

B

酒 人 物
店 生 手

(例) 動物 (どうぶつ)

() () () () ()

ภาพที่ 9 แบบฝึกเสริมทักษะอักษรคันจิ “เกมประสมคำศัพท์คันจิ”

ที่มา : 鈴木英子・佐藤紀生・秀眞知子・佐藤佳子 (2015)

ภาพที่ 10 คือ เกมนิกคำศัพท์คันจิที่มีส่วนประกอบเดียวกับโจทย์ให้มากที่สุด ผู้เรียนต้องพิจารณาว่าโจทย์คือส่วนประกอบอักษรคันจิตัวใด จากนั้นจึงนิกคำศัพท์คันจิที่มีส่วนประกอบเดียวกับโจทย์ให้มากที่สุด

見本を使う漢字書き出し [1]

年 月 日 () () ()
組トレーニングノート

見本をどこかに使う漢字を、出来るだけ多く書き出して下さい。

見本

例 国、言、日

☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐

ภาพที่ 10 แบบฝึกเสริมทักษะอักษรคันจิ

“เกมนิกคำศัพท์คันจิที่มีส่วนประกอบเดียวกับโจทย์ให้มากที่สุด”

ที่มา : <http://sereha.com/puzzlekanzi/index.php>

เกมไพ่คารุตะความหมายอักษรคันจิ (漢字意味カルタ) เกมบิงโก (ビンゴゲーム) และเกมประสมคำคันจิ (熟語作成ゲーム) ในกรณีเกมบิงโกและเกมประสมคำคันจิ เมื่อได้คำศัพท์จากเกมแล้วอาจจะให้ผู้เรียนนำคำศัพท์ที่ได้เหล่านั้นไปแต่งประโยค หรือเรียงความ (作文) อีกครั้งเพื่อวัดความเข้าใจและการประยุกต์ใช้จริงได้

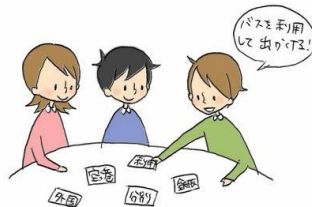
ภาพที่ 13 และ 14 คือ เกมไพ่คารุตะความหมายอักษรคันจิ ต่างกับเกมไพ่คารุตะอักษรคันจิในระดับจำกัดคือ เกมไพ่คารุตะความหมายอักษรคันจิในระดับเข้าใจและประยุกต์ใช้ คือ ผู้สอนจะวางไพ่คำศัพท์คันจิลงบนโต๊ะและให้นักเรียนนั่งล้อมรอบ จากนั้นผู้สอนจะหยิบไพ่ประโยคขึ้นมาหนึ่งใบและให้นักเรียนดูประโยคนั้นซึ่งมีช่องว่างให้เติมคำศัพท์คันจิ นักเรียนก็จะแข่งกันหาไพคำศัพท์คันจิที่เหมาะสมมาเติมประโยคให้สมบูรณ์และจะต้องอ่านประโยคนั้นให้ถูกต้องด้วย ผู้สอนจะเฉลยว่าถูกต้องหรือไม่ นักเรียนที่ได้คะแนนมากที่สุดจะเป็นผู้ชนะ

3

先生が文カードを1枚見せます。

4

子どもは文カードの空らんにあてはまる
単語カードを探して取ります。

取った人は、空らんへ答えをあてはめて、文を読みます。

ภาพที่ 13 และภาพที่ 14 แบบฝึกเสริมทักษะอักษรคันจิ

“เกมไพ่คารุตะความหมายอักษรคันจิ”

ที่มา: 特別支援教育デザイン研究会 (2012)

ภาพที่ 15 และ 16 คือ เกมบิงโกคันจิ วิธีการเล่นจะคล้าย ๆ กับเกมไพ่คารุ ตะความหมายอักษรคันจิ แต่จะเปลี่ยนจากไพ่คารุตะ เป็นแผ่นกระดาษตารางคำ คัพพ์คันจิ จากนั้นผู้สอนจะหยิบบัตรภาพพร้อมประโยคขึ้นมาและอ่านประโยคให้นักเรียนฟัง นักเรียนต้องตั้งใจฟังและดูว่าคำคัพพ์คันจิในแผ่นกระดาษของตนเองมีคำใดที่ตรงกับในประโยคที่ผู้สอนอ่านให้ฟังหรือไม่ ถ้าหาเจอก็ขีดทำเครื่องหมายบนคำคัพพ์คันจิในกระดาษด้วยปากกาสีแดง หากเส้นของใครวางได้ตามแนวที่กำหนดได้แก่ แนวตั้ง แนวนอน แนวทแยง ก่อนก็เป็นผู้ชนะ

家	車	鶏
本	学校	服
ご飯	馬	電車

私と妹はいつも**本**を読みます。

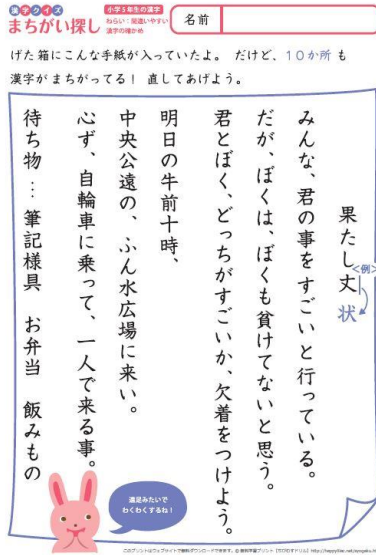

ภาพที่ 15 และภาพที่ 16 ภาพสาธิตอุปกรณ์การเล่นเกมบิงโกคันจิ

4.3 วิเคราะห์ (Analyze) ประเมิน (Evaluate) และสร้างสรรค์ (Create)

นอกจากกิจกรรมเสริมทักษะการจำ เข้าใจและประยุกต์ใช้อักษรคันจิในขั้นต้นจริง ๆ แล้วในระดับการเรียนรู้ที่สูงขึ้น (higher mental processes) คือ ระดับการวิเคราะห์ ระดับการประเมิน และระดับการสร้างสรรค์ ผู้สอนก็สามารถใช้กิจกรรมในระดับการเรียนรู้ที่สูงขึ้นเพื่อเสริมทักษะให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในอักษรคันจิได้อย่างครบถ้วนถึงแม้จำนวนและความหลากหลายของกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ อักษรคันจิในระดับการเรียนรู้ที่สูงขึ้นนี้จะมีไม่มากเท่าในระดับต้น แต่ก็ยังมีอีกหลายกิจกรรมที่มีเนื้อหาน่าสนใจและเหมาะแก่การที่ผู้สอนจะนำไปใช้ต่อยอดให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น ยกตัวอย่างเช่นในขั้นการวิเคราะห์ที่มาของอักษรคันจิ (字源: jigen) ซึ่งผู้เขียนได้แสดงทัศนะไปแล้วว่าหากเป็นอักษรคันจิที่ไม่ซับซ้อนมากนักและแทนภาพอย่างง่ายได้ทันที เช่น ที่นา (田) ต้นไม้ (木) ไฟ (火) แม่น้ำ (川) ฯลฯ อาจจะเป็นกิจกรรมที่ฝึกในระดับจำ (remember) ที่ผู้เรียนสามารถนึกออกได้ทันที แต่หากเป็นคันจิที่มีจำนวนเส้นเยอะ เช่น 翼 (ปีกนก) 街 (เมือง) หรือแม้แต่ 鯨 (ปลาวาฬ) การที่จะให้ผู้เรียนจินตนาการกลับไปเป็นภาพและนึกความหมายได้ทันทีทันใดเป็นเรื่องยาก ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องอาศัยการวิเคราะห์ส่วนประกอบคันจิในแต่ละส่วนว่ามีความหมายเช่นไรบ้าง จึงวิเคราะห์ต่อว่าแล้วเมื่อนำประกอบรวมกันอักษรคันจิที่เห็นจะมีความหมายว่าอย่างไร

ภาพที่ 17 คือ เกมวิเคราะห์หาอักษรคันจิที่ผิดจากเจตหมาย ทักษะที่จำเป็นในการหาอักษรคันจิที่ผิดคือการคิดวิเคราะห์ ซึ่งแน่นอนว่าการที่จะคิดวิเคราะห์ได้นั้นผู้เรียนจะต้องมีความรู้ในระดับการจำ เข้าใจและประยุกต์ใช้ได้แล้ว แต่ในระดับการวิเคราะห์ผู้เรียนจะต้องทราบว่คำศัพท์คันจิหรืออักษรคันจิที่ปรากฏในเจตหมายนั้นมีความหมายที่ถูกต้องกับบริบทหรือไม่ เพราะเป็นที่ทราบกันว่าอักษรคันจิหรือคำศัพท์คันจิ 1 คำ มีความหมายมากกว่า 1 ความหมาย ดังนั้นนอกจากจะต้องวิเคราะห์ได้ว่ารูปร่างของอักษรคันจิผิดแล้ว จะต้องวิเคราะห์ต่ออีกว่าความหมายผิด และในขั้นตอนสุดท้ายจะต้องวิเคราะห์ว่าจะหาคำใดหรืออักษรตัวใดมาแทนที่ ให้ถูกประโยคจึงจะมีความหมายสมบูรณ์

ภาพที่ 17 แบบฝึกเสริมทักษะอักษรคันจิ “เกมวิเคราะห์หาอักษรคันจิที่ผิด”

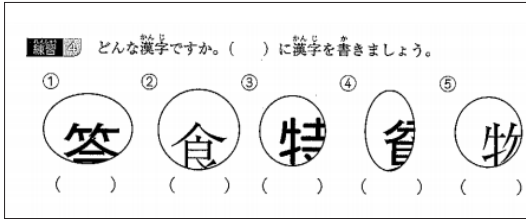
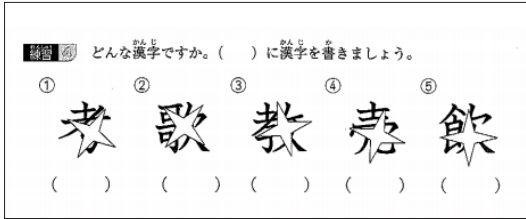
ที่มา : <http://happyilac.net/kanjiQ5.html>

ภาพที่ 18 แบบฝึกเสริมทักษะอักษรคันจิ

“เกมปริศนาวิเคราะห์ส่วนของคันจิที่หายไป”

ที่มา : <http://sereha.com/puzzlekanzi/index.php>

ภาพที่ 19 และภาพที่ 20 แบบฝึกเสริมทักษะอักษรคันจิ

“เกมปริศนาวิเคราะห์ส่วนของคันจิที่หายไป”

ที่มา : 鈴木英子・佐藤紀生・秀真知子・佐藤佳子 (2015)

ภาพที่ 18 19 และ 20 คือ เกมปริศนาวิเคราะห์ส่วนของคันจิที่หายไป ผู้เรียนจะต้องวิเคราะห์ว่าส่วนที่หายไปเป็นส่วนต่อจากส่วนประกอบใดของในอักษรคันจิที่เหลือเป็นคำใบ้ จากนั้นต้องลากเส้นเติมให้กลับมาเป็นอักษรคันจิที่มีเส้นสมบูรณ์ ส่วนภาพที่ 21 และ 22 เป็นกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ในขั้นการสร้าง ถึงแม้ตามนิยามเดิมของบลูม (Benjamin S. Bloom) จะเป็นการกล่าวถึงความรู้ทั่วไปว่าในระดับขั้นการสร้างนี้เป็นการสร้างสิ่งใหม่ขึ้นก็ตาม แต่ในกระบวนการเรียนรู้คันจิคงไม่ใช่เป็นการสร้างคันจิขึ้นใหม่ แต่เป็นการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ประเมินจนไปถึงขั้นผลิตหรือประกอบสร้างใหม่ (producing) ดังเช่นภาพที่ 21 คือ เกมสร้างอักษรคันจิจาก 8 ชิ้นส่วน โดยโจทย์จะให้ภาพชิ้นส่วนมาทั้งหมด 8 ชิ้น และให้เราใช้ทักษะวิเคราะห์ ประเมินตรวจสอบเพื่อนำไปสู่การนำมาจัดเรียงและประกอบสร้างใหม่ให้เป็นอักษรคันจิที่ถูกต้อง เช่นเดียวกับภาพที่ 22 เกมประกอบสร้างคำศัพท์คันจิจากส่วนประกอบย่อย โจทย์จะให้ส่วนประกอบย่อยซึ่งแยกออกมาจากส่วนต่าง ๆ ของคำประสมคันจิ ผู้เรียนจะต้องนำส่วนประกอบเหล่านั้นมาประกอบสร้างใหม่ให้กลายเป็นคำศัพท์คันจิที่ถูกต้องอีกครั้ง

ภาพที่ 21 แบบฝึกเสริมทักษะอักษรคันจิ “เกมสร้างอักษรคันจิจาก 8 ชิ้นส่วน”
ที่มา : <http://sereha.com/puzzlekanzi/index.php>

ภาพที่ 22 แบบฝึกเสริมทักษะอักษรคันจิ
“เกมประกอบสร้างคำศัพท์คันจิจากส่วนประกอบย่อย”
ที่มา : <http://sereha.com/puzzlekanzi/index.php>

5. บทสรุป

สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นทั้งในและนอกประเทศ หรือแม้แต่ผู้ที่เรียนเป็นงานอดิเรกเพราะชื่นชอบดารานักร้องญี่ปุ่น ภาพยนตร์การ์ตูนอนิเมชันญี่ปุ่น คงจะหลีกเลี่ยงการเรียนอักษรคันจิไม่ได้ ที่ผ่านมามีผู้เรียนหลาย ๆ ชาติที่อยู่ในกลุ่มประเทศที่ไม่ได้ใช้อักษรคันจิ หรือที่เรียกว่าฮิคันจิเค็ง (非漢字圏 : hikanjiken) มักจะประสบปัญหาการเรียนอักษรคันจิ ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นจำนวนไม่น้อยที่เลิกเรียนภาษาญี่ปุ่นกลางคันเพราะคิดว่าอักษรคันจิเป็นเรื่องยาก ผู้สอนจึงควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้อักษรคันจิสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในกลุ่มฮิคันจิเค็งซึ่งมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่เข้าสู่ทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมา การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นจะเน้นการสื่อสารเป็นหลัก ผู้สอนไม่ควรสอนตามตำราแต่เพียงอย่างเดียว ผู้สอนจะต้องใช้ตำราเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (嶋田和子, 2014 : 5) การสอนอักษรคันจิด้วยการคิดและการท่องจำเพียงอย่างเดียวจะได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ในระดับล่างสุด คือ จำ (remember) เท่านั้น ดังนั้นหากต้องการให้ผู้เรียนมีผลลัพธ์การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นควรปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนโดยเปลี่ยนจากการเพียงแค่อัดอักษรคันจิหลาย ๆ ครั้งและใช้ความจำเป็นหลัก เปลี่ยนเป็นการใช้กิจกรรมเกมการศึกษา เพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้ที่หลากหลายและตรงตามระดับการเรียนรู้ที่คาดหวังในระดับขั้นต้นอาจใช้กิจกรรมในการเน้นการจำและขยายไปสู่กิจกรรมที่เน้นการเข้าใจและประยุกต์ใช้เพื่อการสื่อสารมากขึ้น ทั้งนี้กิจกรรมเสริมทักษะอักษรคันจิสามารถนำไปประยุกต์เป็นส่วนหนึ่งกับทุกวิชาได้ เช่น ในวิชาการเขียนภาษาญี่ปุ่นสามารถนำกิจกรรมเกมประสมคำคันจิไปใช้เพื่อให้ผู้เรียนนำคำศัพท์ที่ได้จากกิจกรรมเกมมาแต่งเรียงความ การเล่นเกมบิงโกคันจิ (ภาพที่ 15 และ 16) และเกมวิเคราะห์หาอักษรคันจิที่ผิด (ภาพที่ 17) ผู้เรียนก็จะสามารถพัฒนาทักษะการอ่านไปพร้อมกับการเรียนรู้อักษรคันจิได้ หรือในวิชาการฟังและพูดก็สามารถนำกิจกรรมเกมบิงโก (ภาพที่ 15 และ 16) หรือเกมไพ่คารุตะความหมายคันจิ (ภาพที่ 11 และ 12) มาใช้เป็นโจทย์ในการสร้างบทบาทสมมติหรือเล่าเรื่องตามหัวข้อนั้น ๆ ได้ นอกจากนี้กิจกรรมเสริมทักษะต่าง ๆ ดังที่บทความนี้ได้รวบรวมและเสนอแล้วนั้น การใช้สื่อการสอนที่เป็นของจริงหรืออย่างน้อยเป็นภาพจากสิ่งของจริง สถานที่จริง ที่มีอักษรคันจิ

ปรากฏก็สามารถเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนและจำอักษรคันจินั้นรวมถึงรู้ได้ทันทีว่าจะใช้ในสถานการณ์ใดเป็นการลดปัญหาผู้เรียนรู้สึกว่ายากไปไม่ได้ใช้หรือยากไม่น่าสนใจ

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐริธา ทับทิม. (2557). *ภาษาศาสตร์ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ, นันทิพย์ เมธเศรษฐ, สมเกียรติ เชวงกิจวัฒน์ และ สุณิษย์รัตน์ เนียรเจริญสุข. (2547). การสำรวจความต้องการของนักเรียนที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในมัธยมศึกษาตอนปลายระยะที่ 2, *วารสารเจแปนฟาวเดชั่น*. 1(1), 223-224.
- ปราณี จงสุจิตธรรม, ประภา แสงทองสุข และ Mayu Mizota. (2546). *เรียนรู้คันจิ ระดับต้น-กลาง*, กรุงเทพฯ : ภาษาและวัฒนธรรม.
- ศรินทร์ญา เปี้ยกลั่น. (2558). การศึกษาการใช้และความต้องการสื่ออินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนอักษรคันจิ ระดับอุดมศึกษา. *วารสารปริชาต*. 28(1), 10-26.
- Anderson, L. W. & Krathwohl, D. R. (2001). **A taxonomy for learning, teaching and assessing : A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives**. New York: Longman.
- Bloom, B.S. (Ed.), Engelhart, M.D., Furst, E.J., Hill, W.H., & Krathwohl, D.R. (1956). **Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals**. Handbook I: Cognitive domain. New York : David McKay.
- Krathwohl, D. R. (2002). **A revision of Bloom's Taxonomy : An overview**. Theory into Practice, 41(4), 212-218.

Masuyama Kazue and Mieko Avello. (2010). **Fun and effective Kanji learning activities using Bloom's taxonomy**. The 44th Annual American Council on the Teaching of Foreign Languages (ACTFL) Conference in Boston, MA, November 20, 2010.

Padin House. (n.d.). **小学1年生～6年生までの漢字** Retrieved April 15, 2017, from <http://happyillac.net/p-sy-kanzi.html>

Senior Recreation Hall. (n.d.). **漢字を使った認知症予防レクリエーションプリント**. Retrieved April 15, 2017, from <http://sereha.com/puzzlekanzi/index.php>

Tokyo University of Foreign Studies, Center for Multilingual Multicultural Education and Research. (2013). **หนังสือเรียนคันจิเพื่อนรัก**. Retrieved March 13, 2017, from <http://www.tufs.ac.jp/common/mlmc/kyouzai/thailand/>

笹原宏之. (2014). 「日本における漢字に対する加工とその背景」 『HUMAN：知の森へのいざない』. 東京：平凡社

嶋田和子. (2014). 「非漢字圏学習者に対する日本語指導法—「学ぶこと・教えること」の抜本的な見直し—」, 『ウェブマガジン「留学交流」』, 12月号, 45, 1-15, Retrieved March 12, 2017, from http://www.jasso.go.jp/ryugaku/related/kouryu/2014/_icsFiles/afieldfile/2015/11/18/201412shimadakazuko.pdf

鈴木英子・佐藤紀生・秀真知子・佐藤佳子. (2015). **どんどんつながる漢字練習帳 初級**(日本語文字学習シリーズ). 東京：アルク.

特別支援教育デザイン研究会. (2012). **漢字意味カルタ**, Retrieved April 23, 2017, from http://www.e-kokoro.ne.jp/ss/tokui/data/pages/katsudouan/4_01.html

藤堂明保・松本昭・竹田晃・加納喜光. (2014). **漢字源**(改訂第五版). 東京：学研教育出版.

文部科学省. (2010). **常用漢字表改定に伴う学校教育上の対応について**(まとめ), Retrieved April 20, 2017, from http://www.mext.go.jp/component/b_menu/shingi/toushin/_icsFiles/afieldfile/2010/10/08/1298254_02.pdf